

CO PÍŠÍ JINDE

Nosným tématem tohoto čísla je venkov, venkovské osídlení, zemědělství, krajina. A právě k tomuto tématu nás zaujaly v denících dva zajímavé články. Oba mají společné téma – putování dnešní krajinou. V prvním článku s názvem **V dnešní krajině je dlouhé pěší putování nemožné** se jeho autorka **Marie Vaisová** zamýšlí nad průchodností dnešní krajiny u nás, nad změnami, které proběhly v turistice v posledních desetiletích. Podle autorky dnes není moderní krajina chodcům na delší trati příznivá. Člověk dobrovolně zalil přirozené cesty i zeleň asfaltem či pokryl betonem a sám sebe odsunul na druhé místo – za automobil. Sama autorka se zabývá myšlenkou budování zelených „nohokoridorů“ – propojení osamělých oáz zeleně (parků ve městech i lesů v krajině) přirozenými přírodními cestami. Na rozdíl třeba od Rakouska, kde má prioritu v terénu člověk, je podle Marie Vaisové problém hlavně v majetkoprávních vztazích. U nás se v územních plánech sice počítá se zelenými koridory podél přirozených vodních toků, jejich budování však naráží na neuvěřitelné vyjednávání o majetko-právních vztazích. Ještě si zřejmě budeme muset počkat, až u nás pomine posedlost soukromým majetkem a lidé budou myslet více na věci obecné, na to, v čem a jak budou žít naši potomci i za plotem soukromého pozemku.

V druhém článku – **Chůze jako oběť a sebepoznání** – nás seznamuje **Čestmír Lang** se dvěma knihami, které ukazují, co lze objevit během dlouhých pěších putování. Filmový režisér Werner Herzog a publicista Wolfgang Büscher ukazují, že chůze je něčím víc, než pouhým způsobem přemísťování nebo zlepšení fyzické kondice.

Werner Herzog putuje v reálu, a tedy i ve své knize, z Mnichova do Paříže. Je veden spontánním rozhodnutím – navštívit v Paříži těžce nemocnou filmovou kritičku Lotte Eisnerovou. Herzog je veden myšlenkou sebeoběti pro uzdravení osoby, které si hluboce váží. Je veden ezoterní vírou, že Eisnerová zůstane naživu, když do Paříže pěšky dorazí. A skutečně se s ní po třech týdnech svého osamělého putování setká.

Naproti tomu Wolfgang Büscher se na svoji cestu důkladně připravoval. Impulsem pro ni byla myšlenka, že hranice mezi Berlínem a Moskvou je otevřená, mezi centry,

kteří byla synonymem studené války, leží sice ne kvetoucí, ale pokojné země. Büscherova kniha je o poznání něčeho, co by se dalo nazvat ruským fenoménem a o sebepoznání v konfrontaci s ruskou realitou a vlastními fyzickými útrapami.

Sugestivita obou próz tak odlišných chodců – samotářského filmaře a žurnalisty, který se pod tíhou událostí stává filozofem existenciálních dimenzí – není jen zdrojem silných emocí, ale provokuje i k reflexím o věcech nejniternejších. Není vlastně dálková chůze jakýmsi zkráceným filmem života, v němž jedinec zažívá nejen okamžiky absolutní nicoty z osamělosti, ale i bezbřehou radost? Kde má snad jako nikde jinde příležitost poznat své pravé, své autentické Já?

[OBA ČLÁNKY – LIDOVÉ NOVINY, 20. 9. 2003; WERNER HERZOG: VOM GEHEN IM EIS, VYDALO NAKLADATELSTVÍ HANSER VERLAG, MNICHOV 2002; WOLFGANG BÜSCHER: BERLIN – MOSKAU. EINE REISE ZU FUB. VYDALO NAKLADATELSTVÍ ROWOHLT VERLAG, REINBECK 2002]

Budeme-li pokračovat v našem pomyslném seriálu o společné Evropě, nabídneme vám v dnešní rubrice další dvě zamyšlení na toto téma. Nejprve článek sociologa **Marka Nohejla – Jaký má Evropa vlastně smysl**, který je reakcí na diskusi vyvolanou Hebermasem a Derridou, myslitelů, kteří upozorňují na nebezpečí amerického neoimperialismu a unilateralismu. Toto varování před americkou hegemoniální politikou se u nich ovšem pojí s výzvou rekonstruovat Evropu jako protipól Ameriky. Evropa musí podle nich „vložit na misky vah svůj vliv na mezinárodní úrovni a v rámci OSN, aby vyvážila hegemoniální unilateralismus Spojených států“. Podle Hebermase platí, že co není legitimizováno společnou diskusí a argumentací, nemá právo vznášet nárok na platnost. Platnost směřj nárokovat jen ty normy, s nimiž souhlasí všichni ti, jichž se norma ve svých důsledcích dotýká. Veřejnost je po něj diskursem par excellence, kdy proces diskursivního řešení normativních nároků na platnost váže na možnost racionálně odůvodněného souhlasu ze strany všech zúčastněných. Morální jádro politických otázek je pak závislé na institucionálním uspořádání praxe veřejné argumentace. Proto považuje Heberman nekonzultované, Radou bezpečnosti OSN neposvěcené vyhlášení války v Iráku a ignorování normativního nároku vzneseného evropskou veřejností, za přímý rozpor s výše uvedenými principy.

Hlavní nosnou ideu Evropy vidí Hebermas v občanských právech. Evropa podle něj našla v druhé polovině 20. století řešení dvou exemplárních problémů. Za prvé, nacionalismus rozdělující Evropu nahradila koncepce Evropské unie jakožto vlády stojící mimo či nad národními státy. Za druhé, koncepce státu blahobytu, jakkoliv dnes ustoupila do pozadí tváří v tvář nutnosti nových reforem, stanovila základní rámec pro otázky sociální spravedlnosti.

Koncepce takové Evropy se podle Hebermase a Derridy dovolává Kantovy vize kosmopolitní, otevřené občanské společnosti a univerzálně platného práva, jejichž zárodky nacházejí v různých aspektech sjednocující se Evropy, která tvoří onu pomyslnou špičku dějin, předobraz možného směřování celého světa.

I když zůstává otevřená otázka, zda to bude směřování s Amerikou nebo proti Americe a do jaké míry volba jedné z možností ovlivní i další uskutečňování evropské myšlenky, měli bychom si uvědomit, že o tom, kam budeme i my v budoucnu patřit, se rozhoduje již dnes.

[LIDOVÉ NOVINY, 4. 10. 2003]

Jak to v naší zemi vypadá s vědeckým potenciálem, jak jsme na tom nyní a jaký bude stav po vstupu do Evropské unie? Na tyto otázky odpovídá předsedkyně Akademie věd ČR paní Helena Illnerová v rozhovoru s **Janem Gazíkem** nazvaném **Mozky odcházejí, Česko to brzy pocítí**.

Máme se dnes ve vědě vůbec čím pochlubit? – *V některých oborech jsme na evropské, dokonce na světové úrovni. V jiných jsme stále pozadu. Máme například výbornou matematiku, fyziku a dobří jsme překvapivě i v klinické medicíně. Stydět se nemusíme ani za výsledky bioekologie. Zaostáváme naopak v biologii a biomedicíně.*

Česká věda si sice nestojí špatně, ale její vyhlídky jsou chmurné. – *Pokud se věda nestane prioritou České vlády, která o ní zatím většinou jen ráda hovoří, jsou vyhlídky opravdu chmurné. A nemluvím jen o výzkumu, ale také o vzdělávání. Počty jsou to jednoduché: pokud se do mladých lidí bude vkládat více peněz, budou Češi vzdělanější a prospěje to samozřejmě i vědě. Pak sem také půjdou investoři raději než do zemí, v nichž vzdělání obyvatel zaostává.*

V časech rakousko-uherské monarchie byly české země významným centrem průmyslu, vědy a techniky. To už se bude asi jen těžko opakovat. – *Tak to opravdu bylo. Ten kapitál se však dlouhodobě promrhal. Ještě v roce 1948 jsme byli na velmi dobré úrovni a překvapivě i v těch padesátých letech, kdy padalo tolik hlav. Věda se držela na výtečné úrovni, protože tu stále žili její zakladatelé, kteří si vychovávali své žáky.*

Tragédie nastala po roce 1968. Stovky nejschopnějších lidí tehdy emigrovaly. A když vám odejdou největší tahouni, kteří se venku samozřejmě hravě uchytí, tak na to doplatí každá země. Proto se tolik obáváme odlivu „mozků“.

Ve větší či menší míře se to týká i ostatních evropských zemí. Odchod nejschopnějších a nejnadanějších vědců do USA, kde mají více než skvělé podmínky, začíná být opravdu palčivým problémem.

Jak tedy Česká republika v budoucnu dopadne, pokud se její podpora vědy a výzkumu výrazně nezlepší? – *Jestliže mne vláda velmi zklamala tím, kolik peněz dává – nehledě na naše varování – na vědu, pak mi dává víru a sílu náš vstup do Evropské unie. Evropa nás přinutí macešský vztah k vědě změnit. Evropa už nebude totiž nikdy založená na levné pracovní síle. Na to je už zhýčkaná. V Evropě bude drahá pracovní síla. my už nemůžeme ostatním konkurovat láci, nýbrž jen větší chytrostí.*

Víte, ona je už i v tomto Evropě zhýčkaná. Evropané nebudou nikdy tolik pracovat jako třeba lidé v některých asijských zemích. Znovu říkám: ten náš problém je malý problém velké Evropy.

[MLADÁ FRONTA DNES, 17. 10. 2003]

Poté, co naši poslanci odňali ze státního rozpočtu tento rok vysokým školám 150 milionů korun, se samozřejmě rozvířila diskuse o našem školství. Jeden z názorů (podle nás ten „osvícený“) na tuto problematiku vám nyní představíme.

Neměli bychom investovat do stíhaček, které nás před žádnými riziky neochrání, ale do vzdělání – to je podtitul článku politologa **Petra Robejška** – **Nadzvukové hračky nepotřebujeme.**

Autor zevrubně rozebírá nepotřebnost tak velké investice, jako je nákup nadzvukových stíhaček a apeluje na naše poslance, aby tento projekt znovu odmítli. Podle Petra Robejška stejně nebudou státy velikosti České republiky nikdy dostatečně vyzbrojeny. Jejich bezpečnost závisí pře-

devším na jasnozřivosti a odvaze politiků.

Za nejakutnější ohrožení naší bezpečnosti považuje autor zranitelnost informačních a komunikačních sítí, energetických systémů a finančních institucí, úplatkářství a organizovaný zločin – tato rizika žádné supersoniky neodstraní. Stejně osudová jako v minulosti prohraná bitva může být dnes stavba dálnice nebo ropovod: odklon tras dopravy zboží nebo surovin sníží počet zákazníků a pracovních příležitostí. Říká se tomu „ekonomická válka“, a ta zuří právě teď. Svě území musíme samozřejmě bránit – hlavně před vpádem nezaměstnanosti. Než se totiž nadějeme, může být bezpečnost země ohrožena stávkami, demonstracemi, sociálními nepokoji, kriminalitou a extremistickými politickými stranami. Jakými zbraněmi se tedy bojuje o podíl na světovém blahobytu a stabilitě? Nejdůležitější zbraň jsou peníze; neúčinnější obranou je vysoká úroveň vzdělanosti obyvatelstva.

[LIDOVÉ NOVINY, 22. 11. 2003]

V říjnu tohoto roku se konala v Drážďanech konference, která představila výzkumné projekty EU na snížení rizika záplav. Článek **Josefa Tučka** – **S povodněmi se musíme naučit bezpečně žít** informuje o současných projektech, pomocí kterých se odborníci snaží zlepšit předpovědi a snížit ztráty na majetku i životech.

Evropský projekt EURAINSAT se zabývá okamžitými údaji získávanými z geostacionárních satelitů. V současné době se pracuje na vylepšení matematického modelu, jak jednotlivé informace kombinovat, aby se dal získat co nejpřesnější obraz pohybu dešťových mraků. Tyto předpovědi jsou doplňovány informacemi z meteorologických radarů a pozemních stanic – jde o projekt MUSIC. V tomto projektu se pracuje na vývoji počítačového modelu předpovědi srážek pro menší území. K tomu jsou přidávány údaje o typu půdy v místě předpokládaných srážek, aby se dalo určit, kolik vody stačí zadržet. Výsledkem zpracování všech údajů by mělo být jasné varování úřadům a ohroženým obyvatelům – tady bude povodeň. Jako poslední se na konferenci představil již dokončený projekt EUROTAS, který se soustřeďuje na popis toho, co nová povodeň na daném území způsobí. Jeho součástí jsou počítačové projekce na vybraných řekách a ve vybraných městech, které ukazují, kam a v jaké časové posloupnosti voda při povodni

vystoupí, a odkud je tedy třeba nejdříve evakuovat obyvatele.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 23. 10. 2003]

O projektech Evropské unie, které se týkají dopravní infrastruktury v nových členských zemích informuje článek **Michala Moceka** – **Západ a východ unie spojí nové dálnice.**

Evropská komise navrhuje výstavbu železničních koridorů a dálnic po celé střední Evropě, které by ji propojily se zbytkem EU. Navrhovaná dálniční trasa přes Česko má vycházet z Vídně. Přes Brno pak bude směřovat do Katowic a Gdaňska. Počítá se i s přestavbou železnice vedoucí z Norimberka přes Prahu a Brno na Vídeň, Budapešť, Brašov a Sofii. Touto spojnici se na železniční síť unie napojí i Řecko. Koridor z Břeclavi přes Brno má zase vést daleko na sever – jedna větev do Gdaňska, druhá přes Varšavu do estonského Tallinu. Z těchto příštavních měst pak mají kolem celé Evropy vést „námořní dálnice“, pravidelné námořní linky pro nákladní lodí.

Celková cena přístavů, železnic, letišť a dálnic, které by měly být po celé unii dobudovány k roku 2020, se odhaduje na 600 miliard €.

[MLADÁ FRONTA DNES, 3. 11. 2003]

I tentokrát vás seznámíme s novinkou na knižním trhu. Nakladatelství Titanic vydává společné dílo kunsthistorika Jiřího T. Kotalíka, architekta Davida Vávry a fotografa Pavla Friče – **Obrazy z dějin české architektury.** Z upoutávek v denním tisku k této knize se nám nejvíce líbila recenze **Zdeňka Lukeše** – **Oznámení o kolaudaci.**

Podle architekta Lukeše je přínosem knihy mj. to, že se všímá i lokalit a staveb, které nejsou notoricky známé (jsou vypuštěna velká města jako Praha, Brno, stavby jako Karlštejn) a kvalitní fotografie představují též památky, které jsou ve stavu dosti bídém. Ale největším přínosem celé knihy je skutečnost, že představené stavby i urbanistické soubory reprezentují skutečně všechna období naší historie, včetně té zcela nedávné. A tak se vedle sebe dostávají gotický kostel a minimalisticky pojatá galerie, funkcionalistická vila, barokní zámek i kubistická stavba. Autoři tak jasně říkají: stáří památky nemůže být jediným kritériem; v každém období vznikala zajímavá díla, která je třeba znát a chránit. Je to často i za cenu proměny

původní funkce, ale vždy by to mělo být prováděno s citem a porozuměním.

[LIDOVÉ NOVINY, 18. 9. 2003; JIŘÍ T. KOTALÍK, DAVID VÁVRA, PAVEL FRIČ: OBRAZY Z DĚJIN ČESKÉ ARCHITEKTURY, VYDALO NAKLADATELSTVÍ TITANIC, SPOL. S R. O., PRAHA 2003, 309 STR.]

Z MONITORINGU TISKU MINISTERSTVA PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Vstup do unie zvýší rozdíly mezi obcemi *Simona Holecová*

Odborníci varují, že vstup Česka do Evropské unie nejen nezabrdí pozvolné zvětšování rozdílů mezi kraji, ale rozdělí na bohaté a chudé i některé blízké obce. Záležet bude zejména na tom, jak se firmy v daném místě dokáží zapojit do mezinárodních sítí.

Ministerstvo pro místní rozvoj hledá cesty, jak pomáhat zaostávajícím obcím. Spolu s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou připravuje grantový program.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 17. 9. 2003]

Chcete peníze z unie? Začněte s přípravou

Michal Uryč-Gazda

Informace o podkladech nutných k žádosti o finanční pomoc ze strukturálních fondů EU. Základem je vypracování finančního plánu investice či zamýšleného projektu. Součástí žádosti je tzv. studie proveditelnosti. Vypracování těchto podkladů může trvat i několik měsíců, proto je dobré na nich začít pracovat již nyní, ačkoliv nejsou strukturální fondy ještě vyhlášeny. Záměry strukturálních fondů se totiž prakticky nebudou měnit.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 25. 9. 2003]

Experti chtějí, aby stát mohl kvůli cyklostezkám vyvlastňovat

Marek Kerles

Přes šedesát procent doporučených cyklotras vede v Česku po komunikacích využívaných i automobily. Autoři návrhu Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy navrhují, aby cyklostezky získaly status veřejně prospěšných staveb. Z tohoto důvodu by bylo možné vyvlastňovat soukromé pozemky. Ministerstvo pro místní rozvoj je proti tomuto návrhu. S institutem veřejného zájmu by měl stát pracovat co možná nejopatrněji a používat ho ve zcela mimořádných případech, říká ministerstvo.

[LIDOVÉ NOVINY, 18. 9. 2003]

Konference jedná o bezbariérovosti

Ivan Lidmila

Článek informuje o konferenci Bezbariérové prostředí pro všechny, která se uskutečnila v Novém městě na Moravě v září t. r.

Cílem konference bylo zviditelnění problematiky postižených občanů a upozornění na potřebu bezbariérové dopravy, bydlení a přístupnosti staveb. Konference se zúčastnili zástupci Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva dopravy, kraje Vysočina a Národní rady zdravotně postižených České republiky. Největším problémem se ukazuje neznalost problematiky a nedodržování stavebního zákona. Stavební úřady se mnohdy neobracejí na odborné konzultanty a neposuzují stavby z hlediska využívání osobami s omezenou schopností pohybu a orientace. Podle náměstkyně ministra pro místní rozvoj Ivany Hanačkové je třeba dát jasný úkol ministerstvům a změnit potřebné věci v zákonech a vyhláškách, popřípadě vytvořit dotační tituly na úpravy nynějších staveb.

[PRÁVO, VYSOČINA, 18. 9. 2003]

Na internetu by měl být seznam pojištěných cestovních kanceláří

Hana Vorlíčková

Návrh novely zákona o cestovním ruchu počítá se zveřejňováním všech pojištěných cestovních kanceláří na internetových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj. Zástupci ministerstva předpokládají, že by databáze pojištěných kanceláří měla být zpřístupněna v květnu 2004, tedy ještě před příští letní sezónou.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 16. 9. 2003]

Ministr Němec chce přilákat turisty

Jitka Znamenáčková

Informace o návrhu Ministerstva pro místní rozvoj na zlepšení informovanosti a větší propagaci České republiky v zahraničí, které by mělo přispět k rozvoji cestovního ruchu. Článek vyjmenovává některé z hlavních překážek rozvoje cestovního ruchu v Česku – jedná se především o nedostatečnou propagaci naší země ve významných a perspektivních destinacích pro příjezdový cestovní ruch, nedostatečné místní značení, špatnou orientaci, špatný stav českých nádraží, krátkou otevírací dobu pamětihodností, nedostatečnou jazykovou vybavenost personálu ve službách a v neposlední řadě neschopnost poděkovat turistům za návštěvu Česka.

[LIDOVÉ NOVINY, 16. 10. 2003]

Vilémov se stal vesnicí roku 2003

Zdeněk Drla, Jaroslav Švanda

Vítězem celostátního kola soutěže Vesnice roku se stala obec Vilémov na Havlíčkobrodsku. Obec, v níž žije přes tisíc obyvatel, nejlépe splnila kritéria, která byla pro hodnocení vyžadována. Velká pozornost je v obci věnována péči o zeleň či společenský život. Obec má zpracován územní plán.

[LISTY PELHŘIMOVSKA – VYSOČINA, 30. 9. 2003]

Německé firmy se usazují v pohraničí

Miroslav Petr

Zahraniční podnikatelé investují na západě Čech stamilióny korun a vytvářejí stovky nových pracovních míst. Lákavé jsou pro ně nejen nízké výrobní náklady, ale i možná finanční podpora českého státu, Evropské unie a nyní i vidina snadnějšího přístupu na český trh v souvislosti s chystaným rozšířením unie.

Byla postavena nová hala concernu Rosenberg v Klenčí na Domažlicku (výrobce klimatizačních a chladicích jednotek), závod společnosti Kostal CR na výrobu elektrických komponentů v Černíně u Zbiroha. Zřídí nová pracovní místa se chystá společnost Witte Nejdek německé skupiny E. Witte (výroba zámků pro automobilový průmysl).

I zahraniční firmy se však potýkají u nás s problémy – snad největším je praktická nedostupnost úvěru.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 13. 10. 2003]

Unie zvažuje změnu regionální politiky

Milan Fridrich

Obavy bohatých států Evropské unie o zdvojnásobení výdajů na chudé regiony. Informace o návrhu na zavedení rabatu pro více zemí unie (v současnosti je zaveden pouze pro Velkou Británii). Tento všeobecný rabat by měl udržet výdaje na jednotlivé regiony v rovnováze. Vstupem chudších zemí se totiž sníží příspěvky na málo rozvinuté regiony v bohatších státech, proto jejich příspěvek do rozpočtu unie naroste.

Britský návrh nacionalizace regionální politiky, kdy státy by méně odváděly unii a ušetřené peníze by samy investovaly do rozvoje svých regionů, odsoudil předseda Evropské komise Romano Prodi – „nesmíme dopustit, aby se rozšířená unie zbavila solidarity s chudšími oblastmi a došlo k potlačení myšlenky vyrovnávání životní úrovně lidí v různých částech kontinentu.“

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 13. 10. 2003]